

18.3.2026

Ehdotus oikeusministeriön asetukseksi saamelaiskäräjien vaaleissa noudatettavasta menettelystä annetun oikeusministeriön asetuksen muuttamisesta: tiivistelmä perustelumuistiosta

1 Asian tausta, asetuksenantovaltuudet ja valmistelu

Oikeusministeriön asetus saamelaiskäräjien vaaleissa noudatettavasta menettelystä (965/2006) on annettu saamelaiskäräjistä annetun lain (saamelaiskäräjälaki, 974/1995) 40 c §:n nojalla.

Saamelaiskäräjälain 1.8.2025 voimaan tulleiden muutosten (414/2025) vuoksi on tarpeen päivittää asetusta vastaamaan muuttunutta lakia. Samalla asetusta voidaan ajantasaistaa myös tiedoksianto koskevin osin.

Asia on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Virkavalmistelun yhteydessä on keskusteltu asetusmuutoksista saamelaiskäräjien kanssa.

2 Keskeiset ehdotukset

2.1 Ehdokasluettelo ja ehdokashakemus (5 a ja 5 b §)

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uudet pykälät ehdokasluettelosta ja ehdokashakemuksesta.

Saamelaiskäräjälain 40 c §:ään on lisätty valtuudet antaa oikeusministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä myös saamelaiskäräjien vaalien ehdokashakemuksesta ja ehdokasluettelosta. Ehdokasluettelosta on aiemmin säädetty saamelaiskäräjälain 27 a §:ssä, joka lainmuutoksen yhteydessä kumottiin, ja ehdokashakemuksesta lain 27 §:ssä.

Ehdokasluettelo koskevassa uudessa 5 a §:ssä säädettäisiin ehdokasluettelon sisällöstä ja siitä, mitä tietoja ehdokkaista ehdokasluetteloon merkittäisiin. Pykälä vastaisi muuten kumottua

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

saamelaiskäräjälain 27 a §:ää, mutta siihen olisi lisätty maininta mahdollisuudesta käyttää ehdokkaan väestötietojärjestelmään merkityn nimen lisäksi ehdokkaan saamelaista nimeä.

Ehdokashakemusta koskeva 5 b § olisi kokonaan uusi, mutta vastaisi pitkälti saamelaiskäräjälain 27 §:ssä aiemmin ollutta sääntelyä. Erona aiempaan olisi se, että pykälässä mainittaisiin nimenomaisesti, että ehdokashakemukseen voitaisiin tarvittaessa merkitä myös ehdokkaan saamelainen nimi ja etunimi lyhennettynä. Asetuksessa lisäksi vaadittaisiin, että valitsijayhdistyksen jäsenten olisi päivätävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus sekä merkittävä siihen henkilötunnuksensa, kun aiemmin on edellytetty, että ehdokashakemus on asianmukaisesti täytettävä ja allekirjoitettava. Henkilötunnukset olisivat perusteltuja valitsijayhdistyksen jäsenten tunnistamiseksi, ja ne on pyydetty ilmoittamaan jo aiemmin ehdokasasettelua koskevassa lomakkeessa.

2.2 Vaaliluettelon hakeutumiseen vaaditut liitteet (2 §)

Asetuksen 2 §:ssä säädetään siitä, mitä liitteitä saamelaiskäräjien vaalien vaaliluettelon hakeutuvan henkilön on liitettävä hakemukseensa. Kyse on sellaisista tiedoista ja selvityksistä, joiden nojalla voidaan todeta, että henkilöllä on saamelaiskäräjälain 3 §:n nojalla oikeus tulla merkityksi vaaliluettelon. Säännös perustuu siten suoraan saamelaiskäräjälain 3 §:ssä mainittuihin vaaliluettelon merkitsemisen kriteereihin.

Saamelaiskäräjälain 3 §:ää muutettiin saamelaiskäräjälain muutoksen yhteydessä. Laista on poistettu mahdollisuus hakeutua vaaliluettelon sillä perusteella, että henkilö on sellaisen henkilön jälkeläinen, joka on merkitty tunturi-, metsä- tai kalastajalappalaiseksi maa-, veronkanto- tai henkikirjassa. Lisäksi lain 3 §:ää on muutettu koskien oikeutta tulla merkityksi vaaliluettelon vanhemman vaaliluettelomerkinnän perusteella. Lainmuutoksen myötä kriteerin täyttäminen edellyttää, että ainakin yksi henkilön vanhemmista on merkitty tai on ollut merkittynä äänioikeutetuksi 1. tammikuuta 2027 tai sen jälkeen järjestetyissä saamelaiskäräjien vaaleissa.

Asetuksen 2 §:ää muutettaisiin vastaamaan muuttunutta lainkohtaa.

2.3 Vaaleja koskeva tiedoksianto (1 ja 4 - 6 §:t)

Asetuksessa säädetään siitä, millä tavalla saamelaiskäräjien vaaleihin liittyvistä asioista tulee tiedottaa. Sääntely koskee tiedottamista vaalien aloittamisesta, vaaliluettelon hakeutumisesta ja vaaliluettelosta poistamisesta sekä vaalilautakunnan osoitteesta (1 §), vaaliluettelosta (4 §), ehdokasluettelosta (5 §) sekä vaalien toimittamisesta ja vaalipäivän äänestyksestä (6 §). Nykyisin asetus edellyttää tiedottamaan sanomalehdissä useista vaaleihin liittyvistä seikoista.

Nykyisin hallintolain (434/2003) mukainen yleistiedoksianto ja kuuluttaminen tapahtuu ensisijaisesti viranomaisten verkkosivuilla julkaistavilla ilmoituksilla. Asetuksen tiedoksiantoa koskeva sääntely on vanhentunutta eikä vastaa nykyistä yleislainsäädäntöä. Sanomalehti-ilmoituksista aiheutuu saamelaiskäräjille ylimääräisiä kustannuksia, eikä tällainen tiedoksiantotapa välttämättä nykypäivänä enää tavoita riittävällä tavalla tiedoksiannon kohteena olevia henkilöitä. Hallintolain sääntelyn tulisi olla lähökohtana myös saamelaiskäräjien vaaleja koskevien asioiden tiedoksiannossa. Tämän vuoksi ehdotetaan muutettavaksi asetuksen tiedoksiantoa koskevaa sääntelyä siten, että tiedoksiannossa noudatettaisiin hallintolakia.

Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, että vaaleihin liittyvistä seikoista tiedotettaisiin jatkossa ensisijaisesti saamelaiskäräjien verkkosivuilla hallintolain kuulutusta koskevaa sääntelyä noudattaen. Hallintolain mukaisesti voitaisiin tarpeen vaatiessa julkaista myös esimerkiksi sanomalehti-ilmoituksia.

Lisäksi ehdotetaan, että vaalien aloittamisesta, vaaliluetteloon hakeutumisesta ja vaaliluettelosta poistamisesta sekä vaalilautakunnan osoitteesta tulisi tiedottaa nykyistä aiemmin, viimeistään vaalivuotta edeltävän elokuun 15 päivänä. Muutos johtuisi siitä, että saamelaiskäräjälain muutoksen yhteydessä vaaliluetteloon hakeutumiseen asetettua määräaikaa aikaistettiin.

Vaaliluettelon nähtävänä pitämistä koskeva 4 §:n 2 momentti poistettaisiin, koska vastaava säännös on lisätty saamelaiskäräjälakiin.

3 Pääasialliset vaikutukset

Tiedoksiantoa koskevien säännösten päivittäminen mahdollistaisi siirtymisen pääosin saamelaiskäräjien verkkosivuilla tapahtuvaan tiedoksiantoon. Tämä voisi vähentää hieman saamelaiskäräjien vaaleista aiheutuvia kustannuksia ja ylimääräistä työtä. Verkkosivuilla julkaistavien ilmoitusten arvioidaan nykyisin tavoittavan yleisön paremmin kuin sanomalehdessä julkaistavan ilmoituksen. Käytännössä verkkosivuilla julkaistava ilmoitus olisi sanomalehti-ilmoitusta pidempään nähtävillä eikä tiedon saaminen riippuisi esimerkiksi sanomalehden tilaamisesta. Sanomalehti-ilmoituksia voitaisiin edelleen hyödyntää, mikäli sitä pidettäisiin tarpeellisena. Saamelaiskäräjiin ja sen toimielimiin sovelletaan jo muutoinkin muun muassa hallintolakia. Siten ehdotetut muutokset yhdenmukaistaisivat saamelaiskäräjien vaaleja koskevaa sääntelyä muutoin saamelaiskäräjiin sovellettavan yleislainsäädännön kanssa.

Hallintolain tiedoksiantoa koskevan sääntelyn on arvioitu vastaavan yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia (HE 239/2018 vp, s. 23-26).

Muilta osin ehdotetut muutokset olisivat pääosin teknisiä ja sääntelyä täydentäviä, ja saattaisivat asetuksen vastaamaan muuttunutta saamelaiskärjälakia. Muutoksilla ei muilta osin arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

4 Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 11.6.2026.